

Ódemokratiskt

Oddagrein

TAÐ er ikki sørt óbúgvíð, at lögmaður aftur hóttir. Nú hóttir hann við nývali, um Javnaðarflokkurin ikki ger eftir harraboðum. Í seinastu viku hótti hann tveir landsstýrismenn. Og vit minnst øll hvítusunnmorgun, tá hann hótti við ríkisráði, tí eitt minnilutauppskot hjá Javnaðarflokkinum í málinum »Framtíðarstøða Føroya« fekk meiriluta í rættarnevndini.

OLL greinin í Dimmalætting í dag avdúkar ein politiskan leiðara í neyð. Hann er ikki mentur at leiða sín egna flokk og tiansheldur eina samgongu. Og fyrri at fjala út yvir veruleikan í samgonguni leggur hann eftir einum andstöðuflokki, sum hevur nýtt sín demoratiska rætt at leggja eitt uppskot fram.

UPPSKOTIÐ hjá Javnaðarflokkinum snýr seg í fyrstu syftu um at velja eina lögtingsnevnd, sum skal fyrireika eina stjórnmalanevnd. Stjórnmalanevndin skal so eftir uppskoti Javnaðarflokksins viðgera ríkisrættarligu støðu Føroya. Og tá tann nevndin er liðug við arbeiðið sitt, skal so Føroya lögting taka støðu til eitt møgult álit.

TÍ er tað fullkomiliga burturvíð nú at fara at tosa um broytingar, og skriva um uppskot Javnaðarflokksins, sum røkkur líka at loysingini, hóast Javnaðarflokkurin í álitinum hjá rættarnevndini í hesum máli sigur, at flokkurin kundi hugsað sær nýggja lóg, sum er meira útgreinað, og sum ikki forðar føroyingum at taka yvir tey málsøki, sum vit vilja uttan samráðingur

JAVNAÐARFLOKKURIN hevur ikki broytt stevnu sína, og flokkurin er framvegis ikki sinnaður at loysa frá Danmark, men flokkurin mælir til viðgongdari sjálvstýri. Tí er tað reingjandi, tá lögmaður brúkar orðingar sum Javnaðarflokkurin og hinir loysingarflokkarnir. Øll um føroyingum kunnugt hava vit bara ein loysingarflokk, Tjóðveldisflokkinn.

Í GREIN síni hálovar lögmaður heimastýrslógini, og heldur hana vera so góða, at vit kunnu fara langt út um hana. Men nú vil Javnaðarflokkurin ikki kennast við hana. Hetta er tó ikki so. Javnaðarflokkurin hevur ferð eftir ferð víst á, at við heimastýrslógini sum grundvelli hevur tað eydnast at byggja hetta landið upp til eitt av fremstu vælferðarsamfeløgum. Men seinastu árin hava eisini vist, at lógin hevur síni brek, og nógv víðurskipti eru ikki útgreinað.

SIÐVENJA, kallar lögmaður tað, og nevni, at Ongland hevur ikki grundlóg, men byggir ríkisreglur á siðvenju. Munurin er bara tann, at Bretland er tjóð við longum politiskum traditiónum, og at í Bretlandi er ein politikari veruliga ein politikari og ikki ein, sum hóttir við hesum og hasum, tá okkurt gongur honum ímóti.

ADRESSAN er skeiv, Edmund Joensen. Uppskotið hjá Javnaðarflokkinum er samtykt. Allir flokkar uttan tann eini taka undir við tonkunum í tí, men tveir sjálvstýrslókkar er niðurbundnir – Sambandsflokkurin hevur lyndi at seta fólkaraði til viks.

Sosialurin

Lesarabrøv

Amerikaferðin hjá fiski-mannafelagsformanninum

Eg læs við áhuga tað, sum FF-formaðurin skrivaði um sína ferð í Ameriku nú í summar. Har var nógv forvitnisligt at frætta, men tá so maðurin sigur, at tað var óluksálaga pinligt at vera føroyingur í donsku sendinevndini og taka ímóti øllum takkarorðum; og vita, at vit sjálvi hava ikki latið eitt klovið oyra í menningarhjálp, meðan Danmark, letur einari 10 miljardir um árið.

Hann sigur eisini, at Dan-

mark letur eina mest av øllum londum; men eg kann siga honum, at Noreg letur meiri; men tað má ikki sigast, tí so missir Danmark »gloríuna«. Tá nú FF-formaðurin var har yvir saman við danskari sendinevnd, so var góður møguleiki hjá honum at sagt amerikamonnum, hvussu danskir myndugleikar fara við sínum egna ríkisborgarum, føroyingum, t.d. at túsundavís av føroyingum máttu ryma av landinum, meðan

teir sjálvir, danir, senda 10 miljardir um árið til Ameríka, og eisini at danir noktaðu okkum loysing í 1946 og noktaðu okkum eina sjálvsagda dómarakanning í ár. Nei, ikki var neyðugt hjá FF-formanninum at mist hūðina av tærnum, sum hann hevði krympað tær av skomm.

Eg kann eisini siga honum tað, at vit føroyingar eru ikki so pírnir, sum hann heldur; hann kann bert lesa tókkirnar í Dimmalætting

fyrir peningagávurnar ið givnar verða til tey neyðstøddu víða hvar í heiminum, men nóv av tí verður roknað sum peningur givin av dønnum, tí teir fara ígjøgnum danskir fyrirtøkur.

Tað hevur eisini verið at sæð í bløðunum, at føroyingar lata uppá seg, meiri enn hvat danir gera.

Eygileiðari

Málteigurin í Sosialinum

Ein sær so ofta í málteiginum í Sosialinum, at fólk skriva um málið, men tað lögna er, at tey allarflestu, ið har skriva, eru ímóti at málið verður reinsað fyrri málsspillur, og serliga dansur, ið forkoma okkum málinum.

Eitt »C« skrivaði ein dagin og helt at vit áttu at brúka orðið operera og ikki skera,

tí vit høvdu nógv útlendsk orð av sama slagi í málinum, so sum: praktisera, feriera, panera, sanera, massera, amputera o.o.

Tað er púra rætt at øll hási útlendsku orðini eru í máli okkara, men tað er ikki tí tað er so beint, vit hava eisini nógv onnur orð av sama slagi, t.d.: í fo-vegin, ábenbart, mótsatt, umframt øll

hesi donsku orðini, ið byrja við be: behøva, bedøva, behandla, beskriva og mong, mong onnur. Tað býtir ikki um málið, um vit taka eitt útlendskt orð aftrat øllum hinum, vit mugu heldur fáa so nógv av hasum orðunum burtur úr móðurmáli okkara sum gjørligt. Tað verður so ofta skrivað so forhánsliga um tey, um hjálpa um mál-

ið, og verða kallað málreinsarar. Eg dugi ikki at skilja, at tað skal verða nakað skreivt í at reinsa málið fyrri málsspillur o.a.

Lat meg bert leggja aftrat, at »C« bókstavurin hoyrir ikki heima í bókstavrøð (alfabeti) okkara.

Málvinur

Kirkjan í Føroyum - føroysk ella donsk

Nú hevur verið skrivað og tosað um fólkakirkjuna, um hon skal verða føroysk ella donsk. Tað skuldi sagt seg sjálvt, at vit í Føroyum hava eina føroyska kirkju, alt annað los er heilt við síðuna av. Sum sagt so ofta, re tann danska mentanin so ólík okkara, og eg dugi ikki at siggja, at tann danska fólkakirkjan kann læra okkum

nakað gott, tvørtur ímóti. Tað hava vit fleiri dømi um, tíverri. Sá í Sosialinum eina grein, skrivað av føroyingi, búgvandi í Árhús, har hesin segði, at tær føroysku kirkjurnar standa steindeyðar; tað var annað liv í teim donsku kirkjunum, har var bæði konsertir, fyrilestrar og kjakfundir. Men eg haldi ikki, at vit skulu taka

eftir dønnum og nýta kirkjuna til at deilast í, tá er betur at tær standa deyðar um gerandisdagarnar.

Onkur føroyskur prestur í Danmark hevur eisini tikið til orða og sagt, at kirkjan má verða ein, og sigur viðari »Gud samlaði kirkjuna, sum bara er ein. Loysing hoyrir ikki til í teologini«. Slíkt mæns. Gud hevur ikki

sagt, at vit í Føroyum skulu hava eina danska kirkju. Danir hava sína kirkju, norðmenn hava sína, íslendingar sína o.s.fr.

Hví skulu vit so ikki hava okkara?

Kirkjufólk

Nei! einki fáa vit, bátæigarir frá Fólkaflokkkinum

Í grein sum er í blaðnum ið Fólkaflokkurin gevur út til Býráðsvali í Tórshavn kommunu, hevur Palli á Dul, búsitandi á Argjum, og uppstíllari hjá Fólkaflokkinum eina hugleiðing um »gylt vallyftir« og er tað her at eg má gera eina viðmerking til orðini hjá Palli. Palli skivar at tað eru ikki tíðir til gylt vallyftir heldur ikki bátadrátt, hann hava vit longu, sigur hesin

maður.

Sum bátæigari í Tórshavn havi eg kannað um tað er so gleðiligt at vit hava ein drátt í kommununi, men tað nærmasta vit koma á, er ein lítið brúkligur dráttur við støða á Argjum.

Størsta ynski hjá okkum bátæigarum er at vit kunnu fáa ein drátt til at taka bát okkara upp til smærri umvælingar v.m. og skal hita kunna gerast av einum

manni, og er hetta iki gjørligt sum umstøðurnar nú eru, tað veit Palli á Dul eisini væl tí hann hevur sína dagligu gongd á Argjum.

At gera ein slíkan vogn til dráttin so ein maður kann gera alt hetta, kostar ikki nógv, og tað fer heldur ikki at ávirka nakað skaltaprosent líka lítið sum gøtuljósini sum kommunan hevur givið Palli og teimum á Argjabøða, so mín áheitan til

tykkum sum duga at siggja at smábátæigararnir eru ein góð inntøka hjá kommununi, gerið ein drátt sum skjótast, og vil eg at enda takka Bjarna Dalsgarð og Hjørleif Kúrberg og øllum teimum sum arbeiða fyrri okkum borgarar í hesum máli.

Gott val.

Borgari í Tórshavn